

7. Ardeu | Comuna: Balșa | Județ: Hunedoara | Punct: Cetățuie | Anul: 2022**Anul:** 2022**Cod RAN:** 87870.01**Perioade:** Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu**Epoci:** Eneolitic târziu, Epoca bronzului, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului mijlociu, Epoca bronzului târziu, Hallstatt, Hallstatt timpuriu, La Tène târziu, Epoca post-romană, Epoca medievală mijlocie, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală târzie**Tipuri sit:** descoperire funerară, amenajare/construcție**Autori:** Iosif Vasile Ferencz, Mihai Cristian Căstăian, Dorel Micle, Daniel Spănu, Ionuț Socol, Andreea Drăgan, Vasile Palaghie, Cristian Constantin Roman**Instituții:** Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Universitatea de Vest, Timișoara, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Arheolog independent, Arheolog independent, Arheolog independent, Arheolog independent**Nr. autorizație:** 72**Data autorizației:** 2022-03-18**Raport de cercetare arheologică de la com. Balșa, sat Ardeu, județul Hunedoara, punct Cetățuie****Raport**

Cercetările arheologice la Ardeu, în anul 2022 s-au desfășurat în trei etape, în funcție de programul de practică al studenților Universității de Vest din Timișoara și de posibilitățile membrilor colectivului de cercetare. Cele trei campanii s-au derulat pe parcursul lunilor iunie, iulie și septembrie. Pentru campania din anul 2022 ne-am propus să abordăm un sector care a fost sondat cu mai mulți ani în urmă. În anul 2001, Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, printr-un colectiv condus de Adriana Pescaru, relua cercetările arheologice la Ardeu, com. Balșa, jud. Hunedoara[1]. Scopul campaniei, finanțată de Direcția Județeană a Drumurilor R.A., Hunedoara, a fost acela de a evalua potențialul arheologic al sitului, care urma să fie distrus prin exploatarea pietrei de calcar, în carieră. Pentru campania de cercetări din 2001, strategia de cercetare adoptată a vizat investigarea a trei zone distincte, dar reprezentative pentru sit: platoul superior al cetății, panta sudică a dealului și platoul numit de localnici „Judele”. Acesta din urmă fiind situat la baza dealului „Cetățuie”, spre est. În secțiunea denumită S2, trasată la baza dealului „Cetățuie” (Fig. 2-3), a fost identificat un complex a cărui interpretare funerară sau de cult era dificil de precizat[2]. Să menționăm că structura respectivă a furnizat numeroase materiale arheologice. Pentru atribuirea unui caracter funerar pledează inventarul precum și modul de amenajare, cu analogii în cadrul construcțiilor funerare contemporane, descoperite în sud-vestul Transilvaniei, datând din aceeași perioadă[3]. În ceea ce privește datarea, asocierea pieselor cu valoare cronologică descoperite în același context par să indice o dată situată la sfârșitul secolului I î.Chr., sau, eventual, cel mai târziu la începutul primului secol al erei creștine[4]. Pentru campania din anul 2022, propunem abordarea arheologică a sectorului, urmărind mai multe obiective: 1. Reevaluarea profilelor secțiunii S2/2001, prelungindu-le cu cel puțin 3 m, pentru a surprinde și eventualul raport al structurii identificate cu un drum de acces posibil. 2. Cercetarea întregii structuri identificate în anul 2001, prin intermediul unei unități de cercetare având forma unei suprafețe cu dimensiunea „standard” specifică cercetărilor de la Ardeu (5x5 m). 3. Cercetarea altor urme de locuire mai vechi sau mai noi decât cea dacică. Unitatea de cercetare trasată în timpul campaniei din anul 2022, notată Sp10, suprapune parțial secțiunea investigată în anul 2001 și a avut inițial dimensiunile de 5x5 m, ulterior fiind extinsă spre nord, cu 1 m. Astfel, la finalul anului 2022, suprafața avea dimensiunile de 5x6 m. Suprafața cercetată de noi a fost acoperită cu vegetație, astfel că debutul cercetării a fost deosebit de dificil deopotrivă datorită cantității mari de piatră acumulată datorită eroziunii, cât și a rădăcinilor. Pământul excavat a fost cernut prin site, astfel că încă din stratul vegetal au fost recoltate materiale arheologice. Cantitatea mare de piatră provenind din eroziune, compactarea ei pe măsură ce s-au acumulat straturi succesive, au reprezentat factori care au făcut aproape imposibil să distingem amenajări intenționate. Dificultatea a fost accentuată și de faptul că

amenajările erau realizată din aceeași rocă. Cu toate acestea, am reușit să distingem două structuri, având plan cvasi-circular, având la suprafață forma unor movile puțin înalte, cu diametrul de cca 4 m. O a treia structură pare să se distingă în colțul nord-estic al unității de cercetare. Sub mantalele din piatră se găsea, în fiecare dintre cele două cazuri, câte o platformă de pământ ars, conținând bucăți de lemn ars. Pe suprafața celor două erau depuse numeroase fragmente ceramice, oase de animale și puține obiecte metalice. La baza stratului care forma cele două platforme se găsea un lut de culoare galben în care se mai găseau materiale arheologice și oase de animale. Între particularitățile surprinse în timpul excavațiilor menționăm că în partea vestică a structurii notate cu 1, sub stratul de pământ ars a fost conturată o groapă. Complexul respectiv se vedea și pe profilul înregistrat în anul 2001. Groapa a fost săpată într-un strat de piatră locală și conținea pământ și puține pietre. În privința celei de a doua structuri, notată cu 2, trebuie să menționăm că pare să fi fost delimitată de o amenajare din piatră. Puținele oase incinerate care au fost recoltate au fost încredințate spre determinare lui Gal Szilard Sandor, însă, din datele preliminare, ele par să provină de la ovi-caprine. Cercetarea suprafeței Sp10 nu a fost epuizată, motiv pentru care în campania din anul 2023 ne propunem să continuăm investigațiile. De aceea nu vom emite decât concluzii parțiale. Astfel, putem susține că în suprafața Sp 10/2023 au fost identificate cu siguranță două structuri amenajate, aparținând epocii regatului dac. Însă în legătură interpretarea naturii celor două, nu avem încă suficiente argumente pentru a ne putea pronunța cu mai multă siguranță. Rămânem însă la părerea că cele mai probabile interpretări au ca obiect domeniul funerar, sau cel sacru. La cercetări au participat și studenții: Diandra-Natalia Pall-Both, Michael Ferencz Gross, Raul Andrei Gașpar, George Cismaru, Robert Petrovics, Gabriel Șocîte, Bianka Svihran, Dragoș Cotoară, Marian Andrei, Aida Semenescu, Crstian Harambașa, Sima Tamas și Ioana Ferencz, precum și Norbert Frischholz, Victor Hegeduș, Lăcrămioara și Robert Pall-Both, Florin Cazan, Diana Ferencz, Vlad Török, Rareș Socol, Răzvan Malanca și Emanuel Bezeriță.

Note

- Pescaru et alii, 2002.
- Pescaru et alii, 2002, p. 42; Ferencz, 2010, p. 226.
- Ferencz, 2010a p. 226-227, vezi și nota 8.
- Ferencz, 2010, p. 227; Ferencz-Dima, 2009, p. 20, nota 9; Ferencz et alii, 2009, p. 160.

Informații suplimentare online

[Raportul 6856 din cronică.cimec.ro](http://raportul6856.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.foolosind.Mapserver.Cimec.ro)
